

Θρήνος και ελπίδα

Ορθοδοξία / Θεολογία

Σοφία Μπεκρή, φιλόλογος-θεολόγος

Την Κυριακή της Τυρινής «ανάμνησιν ποιούμεθα» ενός θλιβερού γεγονότος□ της εξόδου του Αδάμ από τον Παράδεισο της τρυφής, όπως αναφέρεται στο Συναξάρι της ημέρας. Γι' αυτό και η υμνολογία όλη κατ' αυτήν την ημέρα είναι αφιερωμένη στην έκπτωση του πρωτοπλάστου και στον «αδαμιαίο θρήνο».

Ο υμνογράφος όμως δεν στέκεται μόνον στον γοερό θρήνο του Αδάμ, αλλά παρουσιάζει θαυμάσια και την ικεσία του ίδιου και κάθε έκπτωτου ανθρώπου για ανάκληση και επαναφορά στην γλυκιά αγκαλιά και στον παραδεισένιο οίκο του Πατρός, που τον στερήθηκε διά της πονηρίας του διαβόλου και της δικής του αυτονομήσεως.

Γι' αυτό λοιπόν τοποθετούν οι Πατέρες την ανάμνηση της εξόδου του Αδάμ από τον Παράδεισο, ακριβώς πριν από την είσοδο στην Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή, διότι όσο μεγάλη ήταν η πτώση και η στέρηση, άλλο τόσο μακρύς χρειάζεται να είναι και ο αγώνας για την επανάκτηση των χαμένων αγαθών. Και επειδή ο παλαιός Αδάμ δεν μπόρεσε να αντισταθή στην επιθυμία για απόλαυση του

γλυκού καρπού, χρειαζόταν να έρθη ο νέος Αδάμ, για να μας δείξη με την δική του άσκηση και μάλιστα με την νηστεία του τον δρόμο για την επανόρθωση της πτώσεως.

Εξ άλλου η προπαρασκευαστική περίοδος του Τριωδίου αυτό ακριβώς τον στόχο έχει. Να μας προετοιμάση καταλλήλως, για να εισέλθωμε στο κυρίως στάδιο του αγώνος, που θα οδηγήση και εμάς στην λύτρωση και στην ανάσταση. Να θυμίσωμε ότι η ταπείνωση του Τελώνου, η εισαγωγική αυτή αρετή του Τριωδίου, είναι η κατ'εξοχήν αρετή του Κυρίου, ο Οποίος έγινε υπήκοος του Πατρός και μάλιστα μέχρι θανάτου για την δική μας σωτηρία.

Σοφά λοιπόν και μελετημένα, κυρίως όμως παιδαγωγικά προπαρασκεύασαν οι Πατέρες μας την διά του Τριωδίου σταδιακή μας πορεία προς την σωτηρία. Ακριβώς μετά από την ταπείνωση του Τελώνου έρχεται η μετάνοια του Ασώτου, για να μας δείξη ότι η αμαρτία, η παρέκκλιση από τον ορθό δρόμο, θεραπεύεται με την απόφαση για επιστροφή, που όταν είναι ειλικρινής γίνεται αμέσως δεκτή από τον φιλεύσπλαγχνο πατέρα και οδηγεί στην αποκατάσταση του χαμένου υιού στην προτέρα του τιμή!

Και επειδή η αγάπη του πατρός προς τους υιούς της Βασιλείας Του είναι δεδομένη, χρειάζεται τώρα και αυτοί με την σειρά των να δείξουν εμπράκτως την δική των αγάπη, όχι με θυσίες στον Θεό αλλά με έλεος προς τον συνάνθρωπο. Αυτό ακριβώς μας υποδεικνύει η τρίτη Κυριακή του Τριωδίου, η ονομαζομένη «Κυριακή της

Κρίσεως». Αφού λοιπόν στο πρόσωπο του αδελφού μας βλέπομε τον Θεό μας και η αγάπη προς τον αδελφό αποτελεί το ύψιστο κριτήριο για την είσοδό μας στην ουράνια Βασιλεία, δεν μένει πλέον παρά να γίνη και το τελευταίο βήμα προετοιμασίας για την εισαγωγή μας στον κυρίως αγώνα. Και αυτό επιτυγχάνεται με την αλληλοσυγχώρηση. Άλλωστε, η τετάρτη Κυριακή προ της Μεγάλης Τεσσαρακοστής καλείται και «Κυριακή της συγχωρήσεως η της συγγνώμης», διότι στο τέλος του Εσπερινού ζητάμε από όλους τους αδελφούς μας να συν-χωρηθούμε, για να μπορέσωμε να προχωρήσωμε ελεύθεροι από τα βάρη μας στο στάδιο του αγώνος.

Ταπείνωση, μετάνοια, έλεος, αγάπη και συγχώρηση είναι, επομένως, οι βασικές προϋποθέσεις της πνευματικής ζωής και τα απαραίτητα εφόδια του χριστιανού. Δεν είναι, εξ άλλου, τυχαίο ότι όλοι οι Πατέρες ομιλούν κυρίως και πάντοτε γι' αυτές τις αρετές. Στο σχετικό μάλιστα ανάγνωσμα της ημέρας ο Απόστολος μας καλεί να ενδυθούμε τα όπλα του φωτός, που δεν είναι άλλα από τις αρετές μας. Συχνά, άλλωστε, ο πιστός παρομοιάζεται με αθλητή, που αγωνίζεται «τον αγώνα τον καλόν», που θα τον οδηγήση στην σωτήρια νίκη που χαρίζει ο αιώνιος νικητής Χριστός.

Σ' αυτόν τον αιώνιο Σωτήρα προσβλέπει και ο πρωτόπλαστος Αδάμ, να του χαρίση και πάλι τον χαμένο Παράδεισο. Πράγματι, μέσα από την υπέροχη υμνογραφία της ημέρας ανακαλούμε «κινηματογραφικά» στην μνήμη μας όλη την πορεία του ανθρώπου από την πτώση μέχρι την ανάσταση. Κατ' αρχάς ενθυμούμεθα ότι ο πλάστης μας Κύριος μας «προσέλαβε χούν εκ της γης», μας «εζώωσε» και μας «ετίμησε», καθιστώντας μας άρχοντες «πάντων ορατών επί της γης» και πως εμείς δεν προσέξαμε και απεκδυθήκαμε οι τάλανες (= οι δύστυχοι) την θεούφαντη στολή μας και ντυθήκαμε «τους δερματίνους χιτώνας» και εκπέσαμε από την χώρα του ανέμελου Παραδείσου στον κόσμο του «μόχθου» και της φθοράς.

Χρησιμοποιεί, μάλιστα, ο υμνογράφος το α' ενικό στην «αφήγησή» του, εμφανίζοντας έτσι εύστοχα τον Αδάμ να θρηνή για λογαριασμό πάντων ημών, εφ' όσον η δική του έκπτωση στοίχισε σε όλους μας τον Παράδεισο. Έτσι, λοιπόν, στο υπέροχο Δοξαστικό των Στίχων του Εσπερινού της ημέρας, εμφανίζεται ο Αδάμ καθισμένος «απέναντι του Παραδείσου» να θρηνή γοερώς και να λέη: «οίμοι τον απάτη πονηρά πεισθέντα και κλαπέντα και δόξης μακρυνθέντα. Οίμοι τον απλότητι γυμνόν, νυν δε ηπορημένον» (= εδώ εννοεί αυτόν που στερήθηκε την θεική του στολή). Και συνεχίζει ο Αδάμ, αναπολώντας νοσταλγικά το χαμένο του δώρο: «Αλλ' ω Παράδεισε, ουκέτι σου της τρυφής απολαύσω, ουκέτι όψομαι τον Κύριον και Θεόν μου και Πλάστην μου□□εις γην γαρ απελεύσομαι, εξ ης και προσελήφθην.»

Δεν μένει όμως στον πόνο αλλά περνάει στην ικεσία, εκπλιπαρώντας τον

προσωποποιημένο Παράδεισο να μεσιτεύση στον Πλάστη του, για να του υπανοίξη τις πύλες (να τις ανοίξη λίγο η κρυφά), και να αξιωθή «μεταλαβείν του ξύλου της ζωής και της χαράς, ης πρότερον κατετρύφησε» (= υπεραπήλαυσε). Και πάλι: «Παράδεισε αγιώτατε, ικέτευε τω σε ποιήσαντι καμέ πλάσαντι, όπως των σων ανθέων πλησθήσομαι.»

Αυτή η επίκληση του Αδάμ στον Παράδεισο, «το ωραιότατον κάλλος», «την άληκτον ευφροσύνην και απόλαυσιν», «την δόξαν των δικαίων» αποτελεί ένα αληθινά θαυμάσιο εύρημα του υμνογράφου, με το οποίο αισθητοποιεί την μεγάλη επιθυμία, τον διακαή πόθο του στερημένου να ξαναβρή την πηγή των αγαθών του. Όπως το απολωλός πρόβατο αναζητάει τον ποιμένα του, όπως ο άσωτος αποζητά την επιστροφή του στις αγκάλες του πατρός, έτσι και ο Αδάμ ποθεί τον Παράδεισο να ξαποστάση και να «πληρώση» την πνευματική του δίψα, σαν την έλαφο που προστρέχει να ξεδιψάση στις πηγές των υδάτων.

Και φυσικά ο Κύριος που αποτελεί την άεναη πηγή των ιαμάτων και χαρίζει πλουσιοπάροχα τα ελέη του σε όλους, πολύ δε περισσότερο σε όσους τα επιζητούν με πόθο, όχι μόνον ακούει την παράκληση των απολωλόντων τέκνων του να τους εισαγάγη «πάλιν εις τον Παράδεισον» αλλά λαμβάνει και ο ίδιος σάρκα και οστά, για να σώση το πλάσμα Του! Έτσι, μέσω της συντελέσεως του όλου μυστηρίου της θείας οικονομίας «αντεισήγαγε πάλιν διά του Σταυρού και του Πάθους» τους πρώην «αποικισθέντας του Παραδείσου». Και επειδή «το πρώτον (=παλαιά) διά της του ξύλου βρώσεως» αποικίστηκαν, καλούνται τώρα να εξοπλιστούν «διά της νηστείας», και διά των άλλων φωτεινών «όπλων», διά των αρετών της πίστεως, της προσευχής, της αγάπης, της υπομονής και της ταπεινώσεως, ώστε να ολοκληρώσουν την πορεία των και να φθάσουν να προσκυνήσουν «το Πάσχα το σωτήριο».

Είθε και εμείς όλοι, οι εν Κυρίω πιστοί αδελφοί, να ξεκινήσωμε τον πνευματικό μας αγώνα στο στάδιο των αρετών όχι υποκριτικώς ούτε στανικώς αλλά «φαιδρώς», με την ελπίδα και την προσδοκία ότι θα αξιωθούμε, με την δική μας φιλότιμη προσπάθεια και πολύ περισσότερο με την χάρη του Θεού, να αποκτήσωμε και πάλι τον χαμένο μας Παράδεισο και να κατοικήσωμε μόνιμα στην πλασμένη για εμάς «προ καταβολής κόσμου» ουράνια Βασιλεία Του. Καλό στάδιο και καλή συν-ανάσταση! Γένοιτο!

<https://bit.ly/3IWjHo7>